

Ines Prica i Tea Škokić, ur.
SPLIT I DRUGI. KULTURNOANTROPOLOŠKI
I KULTURNOSTUDIJSKI PRILOZI

Zagreb: Hrvatsko etnološko društvo i Institut za etnologiju i folkloristiku (Biblioteka Nova etnografija), 2007., 216 str.

Split i drugi. Kulturnoantropološki i kulturnostudijski prilozi jedan je od prvih zbornika u Hrvatskoj posvećen iščitavanju konstrukcije Drugoga u kontekstu suvremene popularne kulture. Propitivanje kulturne, znanstvene, političke i medijske centralizacije, a samim time i pozicije te stvaranja Drugoga, potaknuto je skupom Hrvatskog etnološkog društva 2002., preseljenom iz Zagreba i održanom upravo u Splitu. Dio zbornika čine tom prigodom izloženi tekstovi, a drugi dio je pisan upravo da bi se pokušale ocrtati različite problemske smjernice analitičkoga promišljanja antagonizama između "lokalnih istina splitskog odnosno zagrebačkog diskursa", kako u uvodniku ističe Ines Prica, identiteta i stereotipa, simboličkih praksi, globalnih i lokalnih mijena u mentalitetnoj mapi Splita i njegova zaleđa.

Iako sadržajno i metodološki raznorodni, zajednički nazivnik tekstova ovoga zbornika jest ideja, da se poslužimo citatom Paula du Gayja, kako "kulturalna značenja ne nastaju u stvarima, nego kao posljedica naših socijalnih diskursa i praksi kojima značenjski stvaramo svijet". Semantička slojevitost kulture i njezine različite koncepcije očite su u diskursu autora tekstova, čije se analize kreću od etnoloških, etnografskih, kulturnoantropoloških i socioloških sve do kulturnostudijskih te prema tome mobiliziraju različite značenjske aspekte kulture.

Uz uvodnik Ines Prica zbornik sadrži jedanaest tekstova, a otvara se člankom Ozrena Bitija, "Nogometas kao simbolički kapital grada", u kojem je prikazano strukturiranje tenzija između sjevera i juga Hrvatske na polju sporta, koji autor određuje kao "podupiratelja društvenih nejednakosti". Transfer Nike Kranjčara promatra u okviru popularne kulture kao popularno-kulturni proizvod, analizirajući pritom medijski pristup, lokalne i regionalne rituale, navijačke reakcije i gospodarske aspekte koji prate takav transfer i sudjeluju u oblikovanju odnosa Splita i Zagreba.

Tea Škokić je u tekstu "... Kad zajašeš konja na magistrali za Had. Urbana potkultura Splita" analizirala odnos kultura-potkultura, protežući ga na glazbu splitske skupine T.B.F. te njihov glazbeni žanr (hip hop) promišlja kao potencijalni politički "medij pobune", uvažavajući različite elemente analize odnosa glazba – politika (tekstove pjesama, glazbene elemente te simboliku, odnosno kontekst nastajanja i izvođenja).

Mojca Piškori propituje pojam multikulturalizma iz etnomuzikološke perspektive na primjeru Gibonijeva albuma *Mirakul* te smatra ključnim pitanje je li posljedica

međukulturne suradnje identifikacija s kulturom Drugoga koja služi eskapističkim ciljevima, ili pak ponnije razumijevanje vlastitih i tuđih iskustava.

Joško Čaleta ("*Stavi prst u uvo, pa goni*. Etnomuzikološki i antropološki pogled na glazbovanje dalmatinskog zaleđa") je razmotrio stereotip o glazbeno inferiornom dalmatinskom zaleđu i nadmoćnoj glazbi obale, a Ana Perinić ("Galebovi umiru pjevajući") analizirala je osobiti splitski kulturni proizvod – Splitski festival – te stereotipna mjesta i strukture u tekstovima dalmatinskih zabavnih pjesama.

Specifičnom splitskom humoru je dala pozornost Lada Čale Feldman u tekstu "Tiranija tijela: *Feralove* fotomontaže", koji donosi vizualnomedijsku i političkoantropološku analizu *Feralovih* naslovnica na kojima se pojavljuje (i konstruira) hrvatska predsjednička figura.

Reana Senjković ("Domoroci" na internetu: pripovijedanje o dalmatinskim tradicijama") je prikazala reprezentacije i izgradnje dalmatinskoga identiteta i tradicijske kulture na internetskim stranicama dalmatinskih gradova, a Tomislav Pletenac ("Ako je Split, tko je *drugi*?") promotrio je reprezentaciju Splita u djelima Roberta Adama i Alberta Fortisa te njegovu "tvrdojavu drugost".

Studija Marka Mustapića ("Makarski Dugiš: *Utopos* tranzicije") se bavi urbano-antropološkim prikazom mijena svakodnevnoga života i tradicija u jednoj makarskoj četvrti, dok članak Ana-Marije Vukušić upućuje na simboličku transformaciju i rekontekstualizaciju pojma viteštva, ali i poimanja muškosti u dalmatinskome zaleđu na primjeru suvremene Sinjske alke.

Zbornik zatvara etnografsko istraživanje Nives Rittig-Beljak o kulturi hrane antičkoga i slavenskoga stanovništva na Jadranu iz koje se mogu iščitati mnogobrojne socijalne i kulturne dimenzije.

Split i drugi važan je doprinos razumijevanju *bliskoga* Drugog, ali i zavidan pothvat okupljanja i zajedničkoga promišljanja znanstvenika iz raznorodnih humanističkih disciplina. Rezultat je takva pristupa vrstan zbornik koji će zasigurno pronaći svoj put i izvan uske akademske zajednice.

Nataša Polgar